Informationen für Bürgerinnen und Bürger

KEUCHHUSTEN
Türkisch

BOĞMACA

infektionsschutz.de
Wissen, was schützt.

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Aşı korur!

Boğmaca nedir?

Boğmaca (Pertussis) bakterilerin sebep olduğu bir hastalıktır ve son derece bulaşıcıdır. Boğmaca dünya çapında en sık rastlanan solunum yolu enfeksiyonlarından biridir. Boğmaca patojeni solunum yolları mukozasına zarar veren toksinler oluşturur. Almanya'da özellikle çocuklar ve gençler fakat sıkça yetişkinler de boğmaca hastalığına yakalanıyor. Henüz aşı korumasına sahip olmayan yenidoğanlar bilhassa risk altındadır.

Boğmaca nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Boğmaca patojenleri insandan insana damlacık enfeksiyonu ile bulaşır. Öksürme, hapşırma veya konuşma esnasında bakteriler burun boğaz bölgesinden gelen küçük damlacıklar aracılığıyla havada 1 metre ileriye kadar yayılırlar ve teneffüs edilebilirler. Hasta olan kişi ile korunmasız sağlıklı bir kişi arasında gerçekleşen temasların neredeyse hepsi bulaşmaya yol açmaktadır. Bakterilerin aşı korumasına sahip sağlıklı bireylere geçici olarak yerleşmesi de olasıdır. Aşısı yapılmış olanlar kendileri hastalanmaz ama bakterileri diğer kişilere muhtemelen aktarabilir.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

Boğmaca karakteristik olarak üç evrede seyreder:

1. Başlangıçta 1 ila 2 hafta süreyle nezle, öksürük ve halsizlik gibi soğuk algınlığı şikayetleri görülür, bu aşamada ateş nadiren gözlemlenir.
2. Ardından hastalığın adını borçlu olduğu öksürme dönemi başlar. Burada tipik olarak uzun süren, kuru bir öksürük söz konusudur. Kasılma şeklinde öksürme nöbetleri görülür, bunlar genellikle hastalıkla karakterize olan kesik kesik nefes alma durumuyla sonlanır. Atak şeklinde ve çok sık görülen öksürük nöbetleri oldukça sıkıntı verici olabilmektedir ve bunla hastaların birçoğunda genellikle gündüzden çok geceleri başlamaktadır. Öksürük nöbetleri genellikle koyu bir balgamın çıkarılmasını takip eden kusma ile bitmektedir. Hastalar iştahsızlık ve uykusuzluktan şikayetçi olurlar. Ateş nadir olarak görülür. Boğmacanın yenidoğanlarda ve bebeklerde, hayati tehlike teşkil eden nefes kesilmelerine yol açmasına nadiren rastlanmaz. Boğmaca hastalığı genelde 4 ila 6 hafta sürer.
3. 6 ila 10 hafta süren nekahet döneminde öksürük atakları yavaş yavaş kaybolur. Fakat aylar sonra bile soğuk hava, fiziksel zorlanma veya sigara kullanımı öksürüğe sebep olabilmektedir.

Öksürük gençlerde ve yetişkinlerde sıklıkla daha uzun süre ancak tipik öksürük nöbetleri görülmeden seyreder. Bu tipik olmayan hastalık seyri boğmaca teşhisini zorlaştırmaktadır. Teşhis koyulmamış hastalardan kaynaklanan bulaşma riski de buna bağlı olarak daha yüksektir.

Özellikle yaşamın birinci yılında komplikasyonlar ortaya çıkabilir. Olası komplikasyonlar şunlardır:

- Akciğer iltihabı, orta kulak iltihabı, nadiren kasılma nöbetleri
- Nadiren görülen fakat büyük endişeye yol açan bir komplikasyon oksijen eksikliği sebebiyle oluşan beyin hasarıdır. Bu durum öksürük atakları esnasında solunum kesintisine bağlı olarak ortaya çıkabilir. Kalıcı hasar olarak felç, görme ve işitme yetisinde bozukluklar veya zihinsel bozukluklar görülebilir. Bunlar özellikle hastalanan 6 aylıktan küçük bebeklerde ortaya çıkmaktadır.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

Genellikle bulaşmayı takip eden 9 ila 10, bazen 6 ila 20 gün içinde ilk hastalık belirtileri görülür. Bu süre bazen 3 haftayı bulabilir. Hastaların bulaştırıcılık süresi ilk şikayetler görülmeden kısa bir süre önce başlar. Bulaşma riskinin en fazla olduğu dönem, tipik öksürük nöbetleri başlamadan önceki ilk evredir (soğuk algınlığı evresi). Bu süre öksürük nöbetleri başladıktan sonra yaklaşık 3 hafta kadar devam eder. Bebekler patojeni daha uzun bir süre dışkılama yoluyla atabilirler. Boğmaca antibiyotikle tedavi edilirse bulaşıcılık süresi tedavi başlangıcından sonra yaklaşık 5 güne inecek şekilde kısalır.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Bir yenidoğan için boğmaca hastalığı hayati tehlike taşıyabilir. Bunların üçte ikisi için hastaneye yatış gereklidir. Yenidoğanlara boğmacaya karşı antikorlar ancak annenin doğumdan birkaç hafta önce aşılanmasıyla aktarılabilir. Söz konusu bu koruma çocukları ilk haftalarda, kendilerinin aşı olması mümkün olana kadar korumaktadır. Çocuklar ancak aşılanarak etkin bir korumaya sahip olurlar. Aşı olanların koruması sadece birkaç yıl sürdüğünden daha büyük çocuklar, gençler ve yetişkinler de hastalanabilirler ancak daha hafif bir hastalık seyri görülür. Bununla birlikte bu kişiler özellikle bebekler, küçük çocuklar, yaşlılar ve temelde yatan bir hastalığı olan kişiler için ciddiye alınması gereken bir enfeksiyon kaynağı teşkil etmektedirler.

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- Hastalar diğer şahısların korunması adına başka bir mekana tecrit edilmelidir ve özellikle bebeklerle, küçük çocuklarla ve yaşlılarla temas içinde bulunmamalıdır.
- 6 aylıktan daha küçük bebekler ve ağır bir temel hastalığı olan kişiler boğmaca enfeksiyonunda çoğu zaman hastanede tedavi edilirler. Burada hayati risk taşıyan nefes kesintileri zamanında fark edilebilmektedir.

BVÖGD Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V.

BZgA Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung

BOĞMACA

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- Hastalar, kuru öksürüğü yumuşatmak için prensip olarak bol sıvı tüketmeye özen göstermelidirler. Öğürme refleksi ve kusma dolayısıyla küçük öğünleri gün içine yaymak faydalı olacaktır.
- Çocuklar öksürük atakları esnasında dik olarak ve başları hafifçe öne eğilmiş bir pozisyonda oturmalıdırlar.
- Diğer insanları hastalıktan korumak amacıyla Enfeksiyon Koruma Yasası'nın yasal düzenlemeleri geçerlidir. Boğmaca hastalığı olan veya kendilerinde boğmaca şüphesi bulunan çocuk ve yetişkinler, okullar ve kreşler gibi toplum kuruluşlarını geçici olarak ziyaret edemez veya burada çalışamazlar. Toplum kurulumlarında bulunmaya prensip olarak antibiyotik tedavisine başlandıktan 5 gün veya sağlık durumlarının izin vermesi halinde hastalık şüphesi tamamen ortadan kalktıktan sonra ya da Antibiyotik tedavisi olmadığında ancak öksürüğün başlamasından 3 hafta sonra izin verilir.
- Boğmacadan şüphelenilmesi halinde hastalığın diğer kişilere bulaşmasını engellemek amacıyla muayenehane ekibinin gerekli önlemleri alabilmesi için doktorunuzun muayenehanesini önceden bilgilendiriniz.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Aşı

Boğmacaya karşı koruyucu bir aşı mevcuttur. Daimi Aşı Komisyonu (STIKO) bu aşıyı şu kişiler için önermektedir:

- Bebekler için aşının dört aşamalı olarak yapılması ön görülmektedir, bunlar bebek dünyaya geldikten sonraki 2, 3, 4 ve 11 ila 14. ay içinde yapılmalıdır. Aşılar kısmen erken tanı muayeneleri ile eş zamanlı olarak yapılabilir. Boğmaca bebekler için hayati bir tehlike teşkil edebildiği için bebekler mümkün olduğunca erken aşılanmalıdırlar.
- Çocukların ve gençlerin 5-6 yaşlarında ve 9–16 yaşlarında birer defa olmak üzere tekrar aşıları yapılmalıdır.
- Yetişkinler, zamanı gelen ilk tetanos ve difteri aşısını bir defaya mahsus olmak üzere boğmaca aşısı ile birlikte yaptırmalıdırlar. Bu, yaralanmadan dolayı tetanos aşısına gerek duyulduğu durumlarda da geçerlidir!
- Hamileler için aşı, 28. Haftadan itibaren son trimesterin başlangıcında öngörülmektedir. Erken doğum için yüksek ihtimal söz konusuysa, aşılama ikinci trimestere alınmalıdır. Aşı, daha önce yapılan boğmaca aşısı zamanından bağımsız olarak ve her hamilelikte gerçekleştirilmelidir.
- Aile fertleri veya bakıcılar gibi bebekle yakın temasta bulunanlar, son 10 yıl içinde aşı olmamışlar ise aşılanmalıdır. Aşı mümkün olduğunca en geç çocuğun doğmasından 4 hafta önce veya anne hamileyken ya da bu zaman geçmişse doğumdan kısa bir süre sonra yapılmalıdır.
- Ayrıca son 10 yıl içinde boğmaca aşısı olmamış sağlık sektörü ve toplum kuruluşları çalışanları da aşılanmalıdır.

Bu hastalık, hastalığı geçirmiş olan tüm yaş gruplarındaki insanlara tekrar bulaşabilir. Hastalıktan sonra kazanılan bağışıklık yaklaşık 7 ila 20 yıl, aşılama sonrası ise 5 ila 7 yıl sürmektedir.

Hastalarla yakın temas sonrasında:

- Aşısı bulunmayan kişiler hastalığın ortaya çıkmasını engellemek için önleyici olarak antibiyotikle tedavi edilmelidir.
- Aşısı bulunan kişiler buna rağmen hastalığı başkalarına bulaştırabilirler. Bu sebeple yenidoğanlar ve aşısız küçük çocuklar gibi risk altındaki kişilerle yakın temas içinde bulunan kişiler antibiyotik tedavisi görmelidirler.
- Çevrede birçok boğmaca öksürüğü ortaya çıkarsa sağlık dairesi, son aşıları 5 yıldan daha önce gerçekleştiyse aşılanmış çocuklara ve ergenlere başka aşılar da önerebilir. Bu tavsiye aynı zamanda hane halkı veya toplum kuruluşlarında hasta insanlarla yakın temas olup olmadığına da bağlıdır.

Nerelerden bilgi edinebilirim?

Daha geniş bilgi için yerel Sağlık Müdürlüğü hizmetinizdedir. Boğmacayı bildirmek zorunlu olduğu için burada güncel durum ve hastalıklarla ilgili konulara ilişkin kapsamlı bilgiler bulunmaktadır. Daha ayrıntılı (teknik) bilgilere internet üzerinden Robert Koch Enstitüsü'nün sayfalarından ulaşabilirsiniz (www.rki.de/pertussis). Sağlık Eğitimi Federal Merkezi'nin sayfasında (www.impfen-info.de) aşı ile enfeksiyondan korunma konusuna ilişkin bilgiler bulabilirsiniz.

STEMPEL

Yayımcı:
Federal Sağlık Eğitimi Merkezi, Köln.
Tüm hakları saklıdır.
Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. (Kamu Sağlık Hizmetleri Federal Doktorlar Birliği e.V.) ile işbirliği içinde ve Robert Koch Enstitüsü'nün danışmanlığı ile hazırlanmıştır.

Bu Kamu broşürü www.infektionsschutz.de adresindeki ana sayfadan ücretsiz olarak indirilebilir.

BVÖGD Bundesverband der Ärztinner und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V.
BZgA Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung